

Ví učitel na ZUŠ, že má prestižní povolání?

Bc. Jiří Stárek,
ředitel ZUŠ Hostivař,
předseda AZUŠ ČR HMP

Nepamatuji se, že by nějaké politické straně od roku 1989 chyběla ve volebním programu zmínka o důležitosti vzdělávání a nutnosti posílení prestiže učitelského stavu. Také si ovšem nepamatuji, že by to jakákoliv vláda od sametové revoluce skutečně realizovala.

Při povolebním rozdělování jednotlivých vládních křesel stačí sledovat, jak se o rezort školství nikdy žádná velká přetahovaná nekoná. S ohledem na většinový volební systém (v době nárůstu populistů a zastánců rychlých řešení, zaplat' Pánbůh, že většinový) tak ministerstvo školství povětšinou připadá na strany, bez kterých se sice vláda sestavuje těžko, ale které rozhodujícími hlasy ve vládě nikdy nedisponují (i když poslední roky byly přece jen výjimkou).

Podle výsledků sociologických šetření by se mohlo zdát, že nějaké „vracení prestiže učitelské profesi“ zapotřebí není, protože v průzkumech veřejného mínění jsou pedagogové u veřejnosti stále vysoko hodnoceni (navzdory úrovni odhodnocení finančního) a určitý respekt před touto profesí mezi lidmi stále přetrvává. Je ale otázkou, zda nejde o nějakou „historickou setrvačnost“, která se příchody nových generací začne pomalu vytrácet (stačí se zeptat mnohých ředitelů a učitelů mimo velká města, jak arogantní je někdy podoba „participace na vzdělávání“ místní komunity).

Ať již dopadnou letošní parlamentní volby jakkoli a oblast školství připadne komukoli, stále bude platit jedna zásada, která má obecnou platnost a týká se i nás (nebo právě především nás) ZUŠkařů. To, že základem dobře fungujícího systému školství (i uměleckého) a kvalitně poskytovaného vzdělávání v jednotlivých školách je především **kvalitní učitel** (a ne učebna vybavená klavírem Fazioli), je už konečně pochopeno a obecně přijímáno (a že to trvalo).

Kdo ale skutečně pronikl do mikrosvětů jednotlivých škol, ví, že kvalitní učitel je do jisté míry i „**důkazem**“ **kvalitní manažerské práce ředitele**. A o ty se zatím nikdo moc nestará.

Možná si teď zadělám na spoustu nesouhlasných reakcí, ale jsem přesvědčen, že má-li se učitelům opravdu navrátit respekt a udržet úcta u veřejnosti, **nepomůže navyšování platů**. Z krátkodobého i střednědobého pohledu totiž zvýšení platů z průměrného učitele špičkového neudělá. A argument, že z dlouhodobého hlediska vyšší tabulkový plat nám, ředitelům, umožní si vynikající učitele vybírat, je bohužel také jen teoretický (stačí se podívat, jak vážně a opravdově jsou studenti konzervatoří i pedagogických fakult připravováni na profesi pedagoga na ZUŠ). Nic proti tomu, aby se platy našich učitelů podobaly standardu platů pedagogů ve vyspělých evropských zemích, ale **kvalita vzdělávání s tím nemá mnoho společného**.

Často říkám, že profese učitele se v určitých momentech podobá profesi lékaře. Neznám učitele, který ráno vstane a řekne si: „Dnes budu učit špatně a dětem nic podstatného nepředám.“ Každý učitel (a to i ten průměrný) dává dětem vždy **maximum svého pedagogického umu**. Že zrovna ten den nevyučuje zcela ideálně (má např. rodinné nebo zdravotní problémy), může být pravda, ale v danou chvíli dává maximum, které dítěti může předat. Stejně tak si asi žádný lékař před operací neřekne: „Tak dnes tu operaci trochu odfláknu.“ Možná se vše nedaří, jak by se dařit mělo, ale profese lékaře velí, že vždy dělá maximum možného a operuje nejlépe, jak umí. Jestliže tedy platí, že učitel dnes „**učí nejlépe, jak umí**“ (za daných okolností), navýšením jeho platu se kvalita pedagogické práce výrazně nezmění.

To ostatně potvrzují i statistické výzkumy zemí OECD, při kterých se porovnával dopad navyšování platu pedagogů na následnou kvalitu a efektivitu poskytovaného vzdělávání. Výsledky bohužel nejsou pro nás příliš příznivé (také

o nich nikde moc nemluvíme ☺). Ukazuje se totiž, že přímá souvislost mezi růstem platů a kvalitou vzdělávání není vůbec tak přímá, jak by se mohlo předpokládat. U profesů učitelů zkrátka „jde o peníze až na druhém místě“ (a možná je to tak dobře). To, že je pak tento jev zneužíván politiky k dlouhodobému ignorování směšného finančního ohodnocení učitelů, je věc jiná.

Přejeme-li si, aby naše učitelská profese byla opravdu vnímána jako **prestižní**, bude třeba si uvědomit ono obecné pravidlo, princip (se kterým pracuje sociální psychologie), který má svou platnost i mimo oblast školství – „**jestliže chceme, aby si nás vážili druzí lidé, musíme si nejprve vážít sami sebe**“. A tady máme my, ředitel ZUŠ, hodně co na práci s našimi učiteli (*tím neříkám, že vydatnou péči bychom si nezasloužili i my ředitelé, co jsme mnohdy okolnostmi stavěni do nedůstojných pozic „přihrbných poddaných“ svých zřizovatelů a mnohde místními „volenými orgány“ – a někdy i vlastním přičiněním – soustavně připravování o poslední špetky sebeúcty – o tom ale až někdy příště*).

Učitelé na ZUŠ by od nás měli na začátku školního roku slyšet, jak jsou pro společnost cenní a že mají **prestižní** zaměstnání. Že to nejsou jen nějakí učitelé houslí nebo klavíru. Jsou něco více – **jsou to učitelé dětí!** Měli by

vědět, že jejich úkolem není učit pouhému hraní na trubku, ale „*prostřednictvím umělecké tvorby pěstovat v dětech potřebné vlastnosti a žádané životní postoje*“ (viz RVP ZUV), což je o mnoho vznešenější práce, než být jen „cvičitel“ výkonů na koncert, soutěž a zkoušky. Své učitele bychom měli upozornit, že to nejsou nějakí obyčejní „interpreti“ (kteří vedle svého „umění“ také učí). Že když stojí před orchestrem, nejsou dirigenty, když vedou sbor, nejsou sbormistři a na tanečním sále s dětmi nepracují choreografové. **Oni jsou něco daleko více – jsou to pedagogové!** Musejí ovládat didaktiku, psychologii, využívat empatii, intuici, umět motivovat, znát principy komunikace s dětmi (ale i rodiči), vyznat se v nových uměleckých směrech, vyhledávat nové pedagogické trendy a stále se ve svém oboru samostatně vzdělávat... a přitom všem nesmí ztratit tu nejdůležitější schopnost: mít děti stále rádi.

Slavný trenér amerického fotbalu (Tom Landry) kdysi řekl, že „dobrý kouč lidem připomíná, kdo jsou, i ve chvílích, kdy na to oni sami zapomenou“. Naši učitelé si zaslouží, aby se jim od nás, ředitelů, dostalo pocitu oprávněného sebevědomí, **že jsou učitelé na ZUŠ**. Že jejich zaměstnání je **opravdu prestižní**, bez ohledu na to, zda a kolik jim letos na platech přidají.

II

Pozvánka

Rada Asociace základních uměleckých škol ČR
si vás dovoluje pozvat na

19. řádnou

valnou hromadu

Asociace základních uměleckých škol ČR
konanou pod záštitou hejtmána Pardubického kraje
Martina Netolického

Pardubický kraj

19. října

8.00 – 10.00	Prezence
10.00 – 10.15	Zahájení valné hromady
10.15 – 11.00	Inkluze v ZUŠ (Bc. Jiří Stárek – ředitel ZUŠ Hostivař, Praha)
11.00 – 12.00	Výjezdy žáků v tuzemsku a do zahraničí (PhDr. Jolana Kopřiva Myslivcová - ředitelka Tyrkys, škola cestovního ruchu)
12.00 – 14.00	Oběd, ubytování
14.00 – 15.30	Vystoupení hostů
15.30 – 17.00	Základní informace – šablony pro ZUŠ (Mgr. Viktor Patí – projektový manager, garant pro regionální školství, MŠMT, odd. koncepce a příprav výzev, odd. 465)
17.00	Coffee break
20.00	Společenský večer pro účastníky a hosty valné hromady (doporučujeme společenský oděv)

20. října

10.00 – 11.30	Pracovní jednání členů AZUŠ ČR
11.30 – 12.00	Přijetí usnesení
12.00	Závěr

Na jednání jsou pozváni zástupci Poslanecké sněmovny a Senátu Parlamentu ČR, MŠMT ČR, zástupci ČŠI, představitelé samosprávy a státní správy krajů a obcí, zástupci středních a vysokých škol s uměleckým zaměřením, představitelé školských asociací a další.

Jindřiška Kudrlová v. r.
prezidentka AZUŠ ČR